

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

Dopady koronaviru na domácí násilí na ženách

Bakalářská práce

Autor: Lucie Červová

Studijní program: B0923P240001 Sociální práce

Studijní obor: Sociální práce v preventivních službách

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Hradec Králové 2024

Lucie Červová

Zadání bakalářské práce

Autor:	Lucie Červová
Studium:	F23BK0116
Studijní program:	B0923P240001 Sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce v preventivních službách
Název bakalářské práce:	Dopady koronaviru na domácí násilí na ženách
Název bakalářské práce AJ:	Impacts of coronavirus on domestic violence of womans

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat dopady koronaviru na domácí násilí na ženách, které jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí. Cílem práce bude shrnout dopady a změny v domácím násilí na ženách v době koronaviru, shrnout možná opatření pro případ obdobné situace. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Sběr informací k praktické části bude probíhat pomocí kvalitativní výzkumnou strategií, tedy rozhovory se sociálními pracovníky a osobami zabývajícími se pomocí obětí domácího násilí. Metoda sběru informací: Rozhovor s odborníky / pracovníky v intervenčním centru, police či jiné organizace Analýza statistických údajů. Klíčová slova: Domácí násilí, ženy, koronavirus, násilí, sociální práce, oběť.

ANON., 2014. Domácí násilí v kontextu rodiny a práce, Brno: Spondea. ČÍRTKOVÁ, L., 2020. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. HENDL, J. 2016. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. PAPRSTEINOVÁ, L., NAVRÁTILOVÁ, J. & BOTEK, L., 2019. Domácí násilí: příručka (nejen) pro pastorační pracovníky, V Praze: Karmelitánské nakladatelství. NYKLOVÁ, B., & MOREE, D. 2020. Násilí na ženách v souvislosti s COVID-19: Výzkumná zpráva. Sociologický ústav AV ČR, v.vi, Fakulta humanitárních studií Univerzity Karlovy.

Zadávací pracoviště:	Ústav sociální práce, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.
Oponent:	JUDr. et Mgr. Filip Rigel, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	1.9.2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Dopady koronaviru na domácí násilí na ženách vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 21.6. 2024.

Podpis studenta: Lucie Červová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí PhDr. Daniele Květenké, Ph. D, která mi poskytovala odborné konzultace a rady a zároveň byla trpělivá.

Anotace

ČERVOVÁ, L., 2024. Dopady koronaviru na domácí násilí na ženách. Hradec Králové: Filosofická fakulta, Ústav sociální práce Univerzity Hradec Králové, 59 s. Bakalářská práce

Bakalářská práce se bude zabývat dopady koronaviru na domácí násilí na ženách, které jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí, a které jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci. Cílem bakalářské práce bude shrnout dopady a změny v domácím násilí na ženách v době koronaviru, shrnout možná opatření a doporučení pro případ, že by se podobná situace opalovala. Práce bude rozdělena na teoretickou a empirickou část a rozčleněna do dalších dílčích kapitol. Sběr informací k praktické části bude probíhat pomocí kvalitativní výzkumné strategie, tedy proběhnou otevřené rozhovory se sociálními pracovníky a osobami, které se zabývají pomocí obětem domácího násilí. Metoda sběru informací: otevřený rozhovor s odborníky a pracovníky v intervenčním centru či jiné organizace a analýza statistických údajů a vyhodnocení.

Klíčová slova: domácí násilí, oběti, koronavirus, změny, násilná osoba

Annotation

ČERVOVÁ, L., 2024. Impacts of coronavirus on domestic violence of women's. Hradec Králové: Filosofická fakulta, Ústav sociální práce Univerzity Hradec Králové, 59 s. Bakalářská práce

This bachelor thesis will examine the impact of coronavirus on women who are the most common victims of domestic violence, and who I have chosen for my undergraduate thesis. The aim of the thesis will be to summarize the impacts and changes in domestic violence against women during the coronavirus era, and to summarize possible measures to be taken in case of a similar situation. The thesis will be divided into theoretical and practical parts and subdivided into further subchapters. The collection of information for the practical part will be carried out using a qualitative research strategy, i.e. interviews will be conducted with social workers and people involved in helping victims of domestic violence. Method of information collection: interview with professionals and workers in the intervention centre or other organisation and analysis of statistical data.

Keywords: domestic violence, victims, coronavirus, changes, violent person

Obsah

SEZNAM ZKRATEK.....	10
ÚVOD.....	11
I. Cíl práce a nástin metodiky bakalářské práce.....	12
II. TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 Domácí násilí.....	14
1.1 Definice domácího násilí.....	14
1.2 Formy domácího násilí.....	15
1.3 Cyklus domácího násilí.....	16
1.4 Mýty o domácím násilí.....	17
1.5 Legislativa.....	18
2 Oběti domácího násilí.....	20
2.1 Osobnost oběti a typologie.....	20
2.2 Dopady domácího násilí na oběť.....	22
3 Práce s oběťmi domácího násilí a způsoby jeho řešení.....	24
3.1 Práce s oběťmi domácího násilí.....	24
3.2 Fáze práce s oběťmi domácího násilí.....	25
3.2.1 První kontakt.....	25
3.2.2 Motivace k řešení.....	28
3.2.3 Krizová intervence.....	29
3.2.4 Systematická pomoc při řešení domácího násilí.....	29
3.3 Tři pilíře.....	29
3.3.1 Policie.....	30
3.3.2 Intervenční centra.....	30
3.3.3 Soudy.....	30
3.4 Organizace pomáhajícím obětem domácího násilí.....	31
3.4.1 Azylové domy.....	31

3.4.2	Nomia.....	31
3.4.3	Intervenční centrum Hradec Králové.....	31
4	Domácí násilí v době koronavirové pandemie.....	32
4.1	Situace a opatření spojené s koronavirovou pandemií v České republice.....	32
4.2	Mediální odraz domácího násilí v době koronavirové pandemie.....	33
4.3	Dopady koronaviru na domácí násilí.....	33
4.3.1	Výzkum APIC.....	33
4.3.2	Výzkum Nyklové a Moree.....	34
4.3.3	Shrnutí.....	34
5	Shrnutí teoretické části.....	35
III.	EMPIRICKÁ ČÁST.....	36
6	Praktická část.....	37
6.1	Cíl práce.....	37
6.2	Metody šetření, výzkumný nástroj.....	37
6.3	Výzkumný problém.....	38
6.4	Výzkumné otázky.....	39
6.5	Organizace.....	39
6.5.1	Domov pro matky s dětmi.....	40
6.5.2	Intervenční centrum Hradec Králové.....	40
6.5.3	Azylový dům Jičín.....	40
6.5.4	Intervenční centrum Liberec.....	40
6.5.5	Nomia Hradec Králové.....	40
7	Analýza získaných dat.....	41
7.1	Vyhodnocení dílčího cíle 1.....	43
7.2	Vyhodnocení dílčího cíle 2.....	46
7.3	Vyhodnocení dílčího cíle 3.....	48
7.4	Shrnutí dílčího cíle 3.....	50

8	Diskuse.....	51
	ZÁVĚR.....	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	SEZNAM TABULEK.....	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	59

SEZNAM ZKRATEK

AD – azylový dům

DN – domácí násilí

IC – intervenční centrum

ÚVOD

Téma bakalářské práce je domácí násilí v době koronaviru, jeho dopady na ženy a změny, které nastaly. Cílem je v teoretické práci uvést čtenáře do problematiky domácího násilí tak, aby lépe chápal empirickou část této bakalářské práce, ale aby se základně orientoval v domácím násilí jako jevu. Problematika domácího násilí je velice rozsáhlá a ač se o této problematice více mluví panují o domácím násilí mýty, které mohou mít v některých případech velké dopady na oběti domácího násilí, proto je třeba nepřestávat provádět osvětu v této problematice.

Koronavirus zasáhl celou společnost a tím i oběti domácího násilí, media předpokládala vysoký nárůst domácího násilí. Výzkumy, které se zabývají podobným tématem se liší ve svých zjištěních. Cílem empirické části tedy je popsat změny a dopady způsobeny koronavirem, které vnímaly pracovníci vybraných pomáhajících organizací.

I. Cíl práce a nástin metodiky bakalářské práce

Cílem práce bude shrnout dopady a změny v domácím násilí na ženách v době koronaviru, shrnout možná opatření pro případ obdobné situace, které byly zkoumány pomocí kvalitativního výzkumu ve vybraných organizacích. Aby bylo možné dosáhnout tohoto cíle, byly stanovené dílčí výzkumné cíle, kterými byly:

1. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V DOMÁCÍM NÁSILÍ JAKO JEVU v době koronaviru.
2. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V POMÁHÁNÍ OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ v době koronaviru.
3. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V CHARAKTERISTICE OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ v době koronaviru.

Aby mohly být naplněny dílčí výzkumné cíle této práce, byly stanoveny dílčí výzkumné otázky.

II. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola vyjasňuje domácí násilí jako jev, a tedy seznamuje čtenáře s definicemi domácího násilí a následně je porovnává. Dále seznamuje s rozdělením domácího násilí, s mýty ohledně domácího násilí a se základní legislativou, která upravuje domácí násilí. Navazuje druhá kapitola, která se zabývá oběťmi domácího násilí, jejich charakteristikou a dopadem domácího násilí na oběti. Předposlední kapitola teoretické části se zaměřuje na práci a pomoc obětem domácího násilí. Poslední kapitola seznamuje s některými výzkumy, které se zaměřují na tematiku domácího násilí v době koronaviru. Teoretická část by měla čtenáře uvést do problematiky domácího násilí a situací v době koronaviru, aby byl schopen se orientovat v praktické části.

1 Domácí násilí

V první kapitole chci vyjasnit, co je to domácí násilí jako jev. Domácí násilí má mnoho definic a mnoho podob, proto je nutné ujasnit si základní pojmy a základní znalosti o domácím násilí, abychom mohli tuto problematiku lépe pochopit a po přečtení této práce mohli chápat lépe oběti domácího násilí a obecně tuto problematiku.

1.1 Definice domácího násilí

V této kapitole si představíme definice domácího násilí, kterých je mnoho. Každý autor domácí násilí definuje jinak. V této bakalářské práci se zaměřuji na domácí násilí na ženách, proto definice budou vybírány i podle tohoto zaměření.

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovatelnou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“ (Schneider, in Matoušek et al., 2010)

„Za domácí násilí je tedy možné považovat fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami žijícími společně v jedné domácnosti. Dochází k němu opakovaně, dlouhodobě, zpravidla v soukromí, tedy, za zavřenými dveřmi, mimo kontrolu společnosti.“ (Kotková et al., 2014)

„Násilí je jakýkoli akt, který má za následek fyzické, sexuální či psychické ublížení či utrpení, včetně vyhrožování tímto aktem, nátlaku či potlačování svobody jednotlivce, ať již se děje ve veřejném, nebo soukromém životě.“ (Pelikánová, Podaná, Buriánek, 2015)

„Chování intimního partnera či bývalého partnera, které způsobuje fyzické, sexuální nebo psychické zranění, včetně fyzické agrese, sexuálního nátlaku, psychického týrání a kontroly chování.“ (WHO, 2024)

Domácí násilí má ještě spoustu různých definic, ale já vybrala tyto čtyři definice. Každá definice je trochu jiná, ale všechny zahrnují společné body a těmi jsou druhy domácího násilí, kterými jsou fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, těmto druhům se budeme věnovat v další kapitole. Dalším ze společných znaků je, že je domácí násilí páchano mezi osobami blízkými. Většina definic také uvádí, že domácí násilí se odehrává v soukromí. Můžeme tedy říci, že domácí násilí je násilí páchané mezi osobami blízkými, které se odehrává v soukromí a je vykonáváno různými formami,

jako je fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí. Dalšími znaky je to, že je domácí násilí opakované, dlouhodobé a role jsou jasně definované na násilnou osobu a oběť.

1.2 Formy domácího násilí

Tak, jako má domácí násilí spoustu definic, i rozdělení forem domácího násilí má mnoho podob. Každý z autorů má trochu jiný názor na rozdělení forem domácího násilí. V této kapitole si představíme formy domácího násilí dle některých vybraných autorů.

Základní rozdělení forem domácího násilí bylo již zmíněno v definicích domácího násilí. Je jimi tedy fyzické, psychické, ekonomické či sexuální domácí násilí.

Kotková et al. (2014) rozděluje a definuje druhy domácí násilí na:

- **Fyzické násilí** – užití fyzické síly k ublížení nebo poškození jiné osoby. Cílem této formy je zapříčinit bolest oběti. Pod touto formou domácího násilí si můžeme představit facky, kopání, škracení, ohrožování zbraní či pálení.
- **Psychické násilí** – tato forma domácího násilí často doprovází fyzické násilí. Jedná se například o ponižování, zastrašování, zesměšňování, vyhrožování (například rozchodem, smrtí, únosem dětí) či omezování svobody.
- **Sexuální násilí** – v tomto případě se jedná například o znásilnění, sexuální napadání či nucení k různým sexuálním praktikám, které druhá osoba nechce praktikovat.
- **Sociální izolace** – jedná se například o bránění v navštěvování rodiny či přátel, dále o zákaz vykonávání zaměstnání, a tedy způsobení ekonomické závislosti oběti na násilné osobě.

Buskotte (2008) rozděluje domácí násilí také na fyzické, psychické a sexuální násilí, navíc ale přidává formu domácího ekonomickou. Ekonomické násilí se vyznačuje například tím, že je oběti zakazováno násilnou osobou obstarávat si vlastní příjem, není oběti dovoleno rozhodovat o vlastních financích.

Conwayová (2007) dělí formy domácího násilí na fyzické násilí sexuální, ekonomické týrání, izolaci, zastrašování, nátlaky a výhrůžky, citové týrání, využívání dětí, uplatňování mužských privilegií, zlehčování, popírání a obviňování.

Čírtková (2021) uvádí tyto formy domácího násilí:

- **Nátlakové kontrolující násilí** – jedná se o nejzávažnější formu domácího násilí, která obsahuje fyzické, psychické, emocionální násilí apod.
- **Situační párové násilí** – jde o nejrozšířenější druhy, jeho motivací je uplatnění moci a kontroly nad druhou osobou.
- **Separační násilí** – jde o násilí, které se objevuje po ukončení vztahu. Před ukončením vztahu se násilí neobjevovalo.
- **Vzájemná násilná kontrola** – v této formě se oba partneři dopouštějí násilí.
- **Násilný vzdor či odpor** – týraná osoba reaguje na násilné jednání sama násilně.

Představili jsme si formy domácího násilí od čtyř autorů. Každý z autorů rozděluje formy domácího násilí trochu jinak, ale většina z uvedených autorů rozlišuje formy podobně. Rozdílně rozlišuje formy domácího násilí Čírtková. Většina autorů rozděluje většinou formy dle toho, jakými způsoby násilná osoba týrá oběť – například fyzicky, psychicky apod. Čírtková oproti tomu rozděluje formy násilí spíše podle toho, jak vypadá situace v rodině. Například zda je násilí způsobeno rozchodem, či zda násilné osobě jde o to, aby měla nad obětí kontrolu a moc apod. Rozlišuje tedy hlavně tyto faktory a nejde v tomto rozdělení tolik o to, jakými konkrétními způsoby dochází k násilí – zda se jedná o fyzické, psychické, či sexuální násilí apod. Conwayová více specifikuje, jakým způsobem je oběť týraná.

1.3 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí není jednorázový čin, ale opakující se proces, má svůj cyklus a opakuje se. (Ulehlová, 2009, in Kotková et al., 2014) Domácí násilí se projevuje nejprve velice nenápadně a jeho projevy mohou nejdříve působit jako důkaz lásky, například lehká žárlivost či trávení veškerého volného času s partnerem. To však postupně eskaluje v kontrolu nad obětí a celkovou izolaci oběti od okolí. Čírtková (2009) i Bednářová (2006, in Kotková et al., 2014) uvádějí tři základní fáze cyklu domácího násilí. Těmi jsou líbáňky, vytváření napětí a období týrání. Líbáňky jsou fáze, kdy se násilná osoba omlouvá oběti, slibuje, že se změní apod. Oběť získává naději, že se to již nebude opakovat. Ve fázi vytváření napětí je násilná osoba rozčílená, žárlivá a podrážděná. Oběť se snaží předejít konfliktům, snaží se dělat vše dle násilné osoby a obviňuje se.

V období týrání násilná osoba fyzicky a psychicky napadá oběť, ta má strach a cítí se bezmocná. (Kotková et al., 2014)

Paprsteinová et al. (2019) rozlišují čtyři fáze cyklu domácího násilí. První je fáze napětí, kdy se násilí projevuje pasivní agresí a násilná osoba vše kritizuje, nic není dle jejich představ. Další fází je násilí, kdy dochází k útokům fyzickým. Následuje fáze usmíření, ve které se násilná osoba omlouvá a slibuje, že se to už nebude opakovat. Vinu za své chování dává okolí. Pak nastává fáze klidu, kdy oběť domácího násilí věří, že se situace stabilizovala a vše již bude v pořádku.

1.4 Mýty o domácím násilí

Existuje hodně mýtů o domácím násilí, které velice poškozují oběti domácího násilí. Mohou je ovlivňovat například v situaci, kdy řeší, jestli domácí násilí ohlásí nebo o něm někomu řeknou. Čírtková (2009) uvádí, že domácí násilí snižuje obětem schopnost správně řešit některé záležitosti. Děje se to kvůli dynamice zmíněné výše. Ve vztazích, kde jsou dlouhé fáze klidu, oběť věří, že se násilná osoba změní, že se jedná o vnější vlivy, které násilnou osobu vedou k tomuto jednání, a že bude vše v pořádku.

Čírtková (2021, a) uvádí následující mýty:

- Pachatelé domácího násilí trpí duševní poruchou, jsou duševně nemocní.
  - Domácí násilí je velice rozšířené a pachatelé jsou zřídka zasaženi duševní poruchou či nemocí.
- Domácí násilí se vyskytuje jen v sociálně slabých, nevzdělaných a zjevně multiproblémových rodinách.
  - Domácí násilí se objevuje ve všech vrstvách společnosti. V rodinách s vyšším socioekonomickým statusem je domácí násilí méně viditelné zejména pro úřady.
- K domácímu násilí dochází proto, že oběť provokuje.
  - Pachatelé domácího násilí se často obhajují tím, že je oběť provokovala. Tím mají na mysli např. to, že se dítě rozplakalo, že se oběť smutně dívala, měla jiný názor nebo mlčela. Používají velice často i věci, které oběť nemůže ovlivnit.
- Kdyby chtěla, mohla ho už dávno opustit.

- Oběti mají často ke svému partnerovi citový vztah a není pro ně jednoduché ukončit vztah. Pod vlivem psychického násilí mají velice často nízké sebevědomí a tedy věří, že je domácí násilí jejich vina. Oběti, které jsou na rodičovské dovolené či jim pachatel zakázal pracovat, jsou na něm často ekonomicky závislé a bojí se, že nebudou schopné uživit děti.

Dalšími mýty jsou například:

- Příčinou domácího násilí je především alkohol.
  - Domácí násilí má i jiné příčiny než alkohol. Příčinou je, že se násilná osoba snaží získat kontrolu na partnerem. Násilí probíhá, i když je násilná osoba střízlivá.
- Oběť domácího násilí lze snadno poznat.
  - Oběti domácího násilí nejsou jen ženy v domácnosti nebo ženy, „které si nechají vše líbit“, ale i vrcholové manažerky a pracovně velice úspěšné ženy. Oběti se za situaci velice často stydí, a tedy o ní nemluví a projevy maskují. (Státní zdravotní ústav, 2024)

1.5 Legislativa

Proti násilí jsme právně chráněni Ústavou (č. 1/1993 Sb.) a Listinou základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.). Dále způsob řešení domácího násilí přináší zákon č. 135/2006 Sb. (MV ČR, 2023)

V zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nalezneme úpravu například rozvodu manželství, zvláštní ustanovení proti domácímu násilí, náhradu při újmě na přirozených právech člověka apod. Dalším důležitým zákonem je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, který upravuje například předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí či zvláštní ustanovení o výkonu rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí. K důležité legislativě k této problematice patří i zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravuje vykazání a krátkodobou ochranu osoby. V neposlední řadě souvisí s touto problematikou i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, a zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. (Domacinasili.cz, n.d)

Je důležité zmínit, že výše vypsané zákony jsou jen výtahem zákonů, které upravují domácí násilí či upravují řešení domácího násilí. Důležité jsou i zákony, které například upravují i poměry k dětem, protože hodně obětí, které zažívají domácí násilí, má děti. Protože se tato práce ale zaměřuje jen na ženské oběti domácího násilí, tuto legislativu jsem vynechala. Nejsou zde uvedeny všechny zákony, které tuto problematiku upravují či s ní úzce souvisí.

2 Oběti domácího násilí

Obětí domácího násilí se může stát kdokoliv. Nejčastěji jsou oběťmi tohoto trestného činu ženy. V této bakalářské práci se zaměřujeme na ženy, a proto budeme i v této kapitole cílit také jen na ženy.

Veselý in Ševčík a Špatenková (2011) uvádí, že: „*Oběť je člověk, který se stal terčem náhlé, nečekané a záporné události. Mnoho obětí cítí vinu za to, co se stalo. Tento pocit sám o sobě zhoršuje jejich psychický stav.*“

K domácímu násilí nám má co říct vědní obor viktimologie. Viktimologie „*je věda o obětech trestných činů, o jejich roli v genezi trestního činu a při jeho odhalování.*“ (Voňková, Spoustová, 2016) Předmětem viktimologie je osobnost oběti, její sociální a psychické vlastnosti a také biologie. V případě domácího násilí však není žádný přesný osobnostní profil stanoven. (Voňková, Spoustová, 2016)

Viktimologie rozlišuje pojem viktimnost a viktimizace. Viktimnost je předpoklad osoby stát se obětí trestného činu, zatímco viktimizace je proces, kdy je na oběti páčáno násilí. Viktimizace nekončí útokem na oběť. Viktimizaci dále rozlišujeme na primární, sekundární a terciární. Primární viktimizací je samotný trestný čin, tedy újma způsobená pachatelem. Sekundární viktimizací se rozumí zpochybnování újmy, která se oběti stala. Té se dopouští okolí, například orgány činné v trestním řízení či nejbližší okolí oběti. Někdy se dostaví i terciární viktimizace, kterou jsou dopady trestného činu, tedy situace, kdy se oběť nemůže vyrovnat s traumatem. (Voňková, Spoustová, 2016)

2.1 Osobnost oběti a typologie

Ševčík a Špatenková (2011) ve své knize uvádějí některé z charakteristik týrané ženy.

- Je materiálně závislá na svém partnerovi.
- Je podřízená a poslušná.
- Udržuje minimální nebo neudržuje žádné sociální kontakty s dalšími lidmi.
- Často omlouvá partnerovo chování jeho náladu nebo nepříjemnosti, které prožil v práci či jako důsledek zážitků v dětství.
- Je vystrašená.
- Trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezcennosti.

- Myslí si, že situace nemá řešení, ačkoliv už nemůže dále snést partnerovo násilí.
- Má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží.
- Rychle si zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo, bezmezně věří, že se partner „zlepší“.
- Stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází.
- Má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem.
- Je silně emocionálně závislá na partnerovi – neumí si představit život bez něho, ale ani s ním.

Důležité je vědět, že nelze určit, jak vypadá „typická oběť domácího násilí“. Majetek, fyzická síla, dobré postavení či například vzdělání nedokáže zabránit tomu, aby se osoba stala obětí domácího násilí. Některé oběti domácího násilí jsou velice dobře sociálně adaptované a někdy i velice úspěšné. Ve vztahu mají ale tzv. „naučenou bezmoc“. Ta se vztahuje na vztah s konkrétní osobou. (Zbořilová, in Čírtková 2020) Dle Saligmana (in Kotková et al., 2014) naučená bezmoc vzniká klasickým podmiňováním, osoba na základě opakovaných zkušeností rezignuje na kladení odporu vůči násilné osobě.

I když nelze určit typickou oběť domácího násilí, někteří autoři rozdělují oběti domácího násilí do několika skupin.

Voňková a Huňková (2004) rozlišují oběti na:

- zúčastňující se oběť,
- nezúčastňující se oběť,
- provokující oběť,
- latentní oběť,
- nepravou oběť.

Čírtková (2021, a) uvádí, jaké postoje mohou mít oběti domácího násilí k němu:

- **Typ rychlý rozchod.** Tyto ženy mají jasnou představu o partnerství a jakékoli násilí ve vztahu netolerují. Vyznačují se zdravým sebevědomím a informovaností. Vztah velice rychle ukončují a nápomocný je jim institut vykázaní.

- **Typ pokročilé odloučení, pokročilé stadium rozchodu.** Jedná se o ženy, které žijí v partnerství či manželství delší dobu a s násilnou osobou mají děti. Delší čas v násilném vztahu a zároveň zvyšující se frekvence násilí více motivují ženu k ukončení násilného vztahu. V případě institutu vykázání násilné osoby je oběť odhodlaná situaci řešit. Oběti tohoto typu se bojí pokračování násilí.
- **Typ nová šance.** Jedná se spíše o starší ženy, které mají představy o rodinném životě bez násilí. Jejich cílem není vztah ukončit, ale pokračovat v něm bez násilí. Násilí popisují jako epizody. Násilné fáze přisuzují například užívání alkoholu, psychickým změnám a jiným vnějším vlivům.
- **Typ ambivalentní vazba.** Tyto ženy jsou velice traumatizované domácím násilím, mají velice nízké sebevědomí a vinu za to, že je partner bije, berou na sebe. Z násilné osoby mají strach a snaží se jí vycházet vstřícně, neodporovat a vyhledávají blízkost.

2.2 Dopady domácího násilí na oběť

Domácí násilí může mít dopady na oběť. Obecně lze říci, že domácí násilí má na oběť vždy krátkodobé následky. To je závislé na typu či vzorci domácího násilí a délce žití s násilnou osobou, previktimní osobnosti a reakcích sociálního okolí. (Čírtková, 2009) Pod krátkodobými dopady domácího násilí si můžeme představit například zklamání, frustraci či pocit zrady. Můžou se projevit i fyzické reakce, jako je například bolest, napětí nebo narušení fyziologických procesů. Osoby, které žily v domácím násilí dlouho, se mohou projevovat například ztrátou sebevědomí, psychickou zranitelností, emocionální labilitou nebo i nedůvěrou ve vlastní sílu. (Voňková, Spoustová, 2016)

Dlouhodobým dopadem domácího násilí je tzv. syndrom týraného partnera. Tento syndrom je spojován s dlouhodobým a chronickým domácím násilím. Tento syndrom je zesilován reakcemi okolí, tedy sekundární viktimizací. Více zranitelná je oběť, která není zralá osobnost a nezažila zdravý vztah. Důležité je zmínit, že každá osoba má jiné projevy tohoto syndromu a neexistuje jediný „správný“ profil týrané osoby, která má tento syndrom. (Čírtková, 2009)

Dalším dlouhodobým dopadem je posttraumatická stresová porucha. Tato porucha je i v katalogu nemocí. Oběť opakovaně prožívá traumatickou situaci, mívá noční můry, některé oběti dokonce vyhledávají podobné situace, to znamená, že navazují podobné

vztahy. Osoby se také mohou vyhýbat všemu, co by jim trauma mohlo připomenout. Oběti také bývají neustále připravené na další traumatizující situaci, nedokážou se tedy uvolnit a odpočinout si. Je snadné, aby se oběť vylekala, v noci se často budí. Pokud se posttraumatická stresová porucha neléčí, může dojít ke změně osobnosti oběti. Touto poruchou mohou trpět i nepřímé oběti, například děti, které jsou svědky domácího násilí. (Voňková, Huňková, 2004)

U dlouhodobých obětí domácího násilí se můžeme setkat také se stockholmským syndromem. V tomto případě se jedná o to, že mezi násilnou osobou a obětí vzniká emocionální vazba a oběť se identifikuje s jednáním násilné osoby. Oběť se násilné osobě snaží zavděčit a tím chránit svůj život. Existují čtyři podmínky vzniku tohoto syndromu. Těmito podmínkami je, že život oběti je v ohrožení, oběť je přesvědčená, že z této situace není úniku, je inovovaná od lidí a pociťuje přechodnou náklonnost k násilníkovi. (Voňková, Huňková, 2004)

3 Práce s oběťmi domácího násilí a způsoby jeho řešení

3.1 Práce s oběťmi domácího násilí

Každá cílová skupina má svá specifika, tedy i oběti domácího násilí mají svá specifika, na která musíme při práci s touto cílovou skupinou brát ohledy. Velice důležité je, aby nám oběť domácího násilí důvěřovala a mohla s námi spolupracovat. Existují obecné zásady jednání s oběťmi domácího násilí, kterých je dobré se držet. Těmi Bednářové (2009) jsou:

- Dát oběti prostor mluvit o svém traumatu a nepřerušovat ji.
- Postupovat citlivě, nebýt netrpělivý, dát oběti domácího násilí čas, aby formulovala svůj problém, protože se jí o traumatu těžko hovoří.
- Naslouchat potřebám oběti a nevyžadovat, aby sdělila všechny detaily, o kterých se jí špatně hovoří.
- Ocenit, že dokázala vyhledat pomoc.
- Dát jí najevo, že je v pořádku dát své emoce najevo, například brečet.
- Projevovat zájem o to, co oběť vypráví, a to například parafrázováním, shrnutím toho, co říká, ale i očním kontaktem či natočením se.
- Nedotýkat se oběti.
- Vyjádřit neakceptovatelnost domácího násilí a pojmenovat ho.
- Ujistit oběť, že za domácí násilí nenesení žádnou vinu ona, ale násilná osoba.
- Neradit oběti, ale motivovat ji k nalezení vlastní cesty k řešení problému.
- Nabízet ale nenutit možnosti řešení domácího násilí.
- Respektovat, jak se oběť domácího násilí rozhodne.
- Pravdivě informovat o složitosti řešení domácího násilí a neslibovat nespelnitelné.
- Zajistit bezpečnost oběti, případně jejich dětí, a vypracovat bezpečnostní plán.
- Zaměřovat se na budoucnost.
- Navrhovat cíle, které vedou ke změně. Velké cíle mohou vypadat nedosažitelně a mohly by oběť odradit.
- Vhodnější je, aby s ženou, která je obětí násilí, pracovala spíše žena.

Čírtková (2009) uvádí podobné zásady a doplňuje je o:

- podporu při hledání návazných míst, které oběti pomohou,
- obnovování životních iluzí,
- nepodmiňování pomoci odejitím od násilné osoby.

Kotková et al. (2014) doplňuje zásady ještě o vytvoření vstřícného prostředí a zjištění míry ohrožení.

Bednářová (2009) uvádí, jaké jsou chyby při jednání s obětí domácího násilí, kterým se tedy vyvarovat. Těmito chybami jsou:

- Utěšování („To bude dobré.“).
- Litování („Je mi vás líto, co jste musela prožít.“).
- Vyčítání a obviňování („Proč jste si to nechala líbit.“).
- Pesudodiagnostický komentář („To vypadá hrozně.“) – může vyvolávat panický strach.
- Milosrdné lži.
- Plané sliby.
- Spěch a neklid pracovníků.
- Používání cizích slov.
- Nucení k aktivitě („To dítě tam nemůžete nechat, musíte odejít.“).

3.2 Fáze práce s oběťmi domácího násilí

Práce s oběťmi domácího násilí lze dle Bednářové (2009) rozdělit do několika fází. Těmi jsou:

- první kontakt,
- motivace k řešení,
- krizová intervence,
- systematická pomoc při řešení domácího násilí,
- podpora nastartovaného způsobu života.

3.2.1 První kontakt

Oběť domácího násilí žádá o pomoc nejčastěji v situaci, kdy se cítí ohrožena anebo byla napadena tak, že byla ohrožena na životě. Pracovník by měl být trpělivý, aby mu oběť mohla důvěřovat. Je pravděpodobné, že pracovník bude první, s kým oběť mluví o svém

problému. Důležité je, aby si pracovník uvědomoval, že domácí násilí, které oběť prožívá, působí na její prožívání, jednání a může tedy působit nelogicky nebo i nedůvěryhodně. Při prvním kontaktu by mělo být zajištěné příjemné a bezpečné prostředí. (Bednářová, 2009)

V první fázi se také musí odlišit domácí násilí od partnerské krize a jiných typů rodinných problémů a krizí. Odlišit domácí násilí od jiných typů rodinných problémů můžeme pomocí několika způsobů, těmi dle Čírtkové (2009) jsou:

- Přímé dotazování: dotazování na fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, a sice otázkami, jako jsou například: „Co se děje?“, „Jak jste se choval/a při prvním incidentu?“.
- Následující odlišení: můžeme rozlišit tři kritéria:
  - Startér násilí – důležitá otázka: „Co předcházelo napadení?“
  - Opakování – důležitá otázka: „Kdy to začalo, jak dlouho to trvá, co se děje nyní?“
  - Pocit oběti – důležitá otázka: „Jak reagujete, na co myslíte, jak se cítíte?“

Důležité je posoudit rizika domácího násilí, protože podcenění rizik může mít velice závažné následky, které mohou být i nevratné. V případě, že máme pochybnosti, je lepší brát případ jako týrání. Posouzení rizika není jednoduché, a to hned z několika důvodů, kterými je například to, že v prvním kontaktu není jednoduché poznat, zda je jedná o domácí násilí v podobě týrání, či o jinou podobu nefunkčního vztahu. Mýty o domácím násilí mohou také bránit správnému posouzení rizik. Dalším úskalím je setrvačnost etiketování, tzv. nálepkování. V tomto případě se jedná o situace, kdy v prvním kontaktu dojde například k tomu, že policie dá případu nálepku „běžné partnerské rozepře“. I v opakovaných případech je pak situace zařazena do této kategorie. Důležité v posuzování rizika je také brát v potaz specifika komunikace s obětí domácího násilí. Oběti, které trpí syndromem týraného partnera, často situaci zlehčují, jsou pasivní a svádí vinu na sebe. Musíme tedy brát na vědomí tuto skutečnost. Při posuzování rizika není vhodné řídit se prvním dojmem. Násilná osoba může na první pohled působit korektně a důvěryhodně. (Čírtková, 2020)

Existuje přístup, jak vyhodnotit rizika. Čírtková (2020) rozlišuje tři úrovně. Těmi jsou:

- Screening – posouzení, zda se jedná o domácí násilí, nebo o aktuální hrozbu násilí.
- Posuzování rizika budoucího násilí – zaměřuje se na historii chování agresora a další kritéria.
- Posouzení letální hrozby – zohledňuje vztah partnerů, minulé chování agresora a jeho osobnost a zranitelnost oběti.

Screeningovým nástrojem pro hodnocení rizik mohou být následující otázky:

- „Je násilník ozbrojen, má zálibu ve zbraních anebo nosil v posledním roce zbraň?“
- „Demoloval v posledním roce násilník věci nebo zničil vybavení bytu?“
- „Měl v posledním roce násilník sebevražedné projevy, řeči anebo se pokusil o sebevraždu?“
- „Měl už násilník problémy s policií nebo úřady?“
- „Konzumuje násilník hodně alkoholu, je na drogách, ztratil nad sebou kontrolu?“ (Čírtková, 2020)

Voňková a Spoustová (2016) uvádí pro vyhodnocování rizik policejní diagnostickou metodu SARA DN. Ta rozděluje faktory do tří skupin:

- Rizika, která vyplývají z historie chování násilné osoby k oběti. Užívají se otázky, které se zaměřují na rozsah násilí, přítomnost závažných výhrůzek či porušení předchozích příkazů.
- Obecné psychosociální faktory, které zvyšují riziko k násilnému chování násilné osoby.
- Faktory nasvědčující zranitelnosti oběti, a to jak subjektivní, tak objektivní.

V první fázi práce s klientem se provádí i bezpečnostní plán. Ten se provádí v případě, že ohrožená osoba stále bydlí s násilnou osobou ve společné domácnosti. Cílem bezpečnostního plánu je připravit oběť na to, co má dělat v případě napadení, a snížit rizika napadení oběti. „*Bezpečnostní plán se zaměřuje na zmapování zdrojů oběti a vytvoření účinných strategií, které může v případě ohrožení využít.*“ (Bednářová, 2009)

Bezpečnostní plán vypracováváme pomocí různých dotazů. Doptáváme se na povahu a okolnosti útoku agresora, jaké jsou možnosti zajištění pomoci apod. Podle odpovědí

vytváříme s klientkou jednotlivé kroky. Důležité je, aby klientka bezpečnostnímu plánu důvěřovala. (Čírtková, 2009)

Bílý kruh bezpečí (2009) uvádí, že by oběť domácího násilí v rámci bezpečnostního plánu měla být poučena o tom, že:

- By se neměla při incidentu nechat zavřít v části domu, kde nejsou okna ani žádný východ či kde se nacházejí jakékoliv zbraně – ty se mohou nacházet v kuchyni, koupelně, dílně či stodole.
- By si měla pamatovat důležitá telefonní čísla jako číslo na policii, nonstop linku pro domácí násilí a měla by naučit své děti používat telefon a zavolat policii či jinou pomoc.
- By se měla svěřit přátelům nebo příbuzným, kterým důvěřuje, s tím, co se jí doma děje – tedy vytvořit si vlastní podpůrnou síť.
- By si měla promyslet a naplánovat únikové cesty ze všech částí domu.
- By si měla promyslet přijatelné důvody, proč musí opustit dům během dne či noci tak, aby nevyvolala ještě intenzivněji násilí, dále že by měla hned po útoku zavolat policii.
- By se měla rozhodnout předem, kam půjde, až se dostane ven z domu či bytu.
- By si měla rozmyslet, jak se tam dostane.
- By si měla domluvit s přáteli nebo sousedy na znamení, které použije v případě, že bude potřebovat pomoci. Může říci například nějakou běžnou větu jako je: „Došla mi káva.“ Na toto znamení by měli přátelé či sousedé zavolat policii.
- By si měla zabalit pohotovostní tašku s penězi, oblečení, dokumenty, klíči od auta apod.
- Pokud je nepohyblivá, měla by přemýšlet o tom, která místnost v domě je pro ni nejbezpečnější.

3.2.2 Motivace k řešení

Než oběť domácího násilí dojde k rozhodnutí odejít od násilného partnera, prochází určitými fázemi. Někdy je potřeba oběť motivovat k tomuto rozhodnutí, ale je důležité ji k tomu nenutit, ale podporovat ji. Rozhodování může mít několik fází, a to fázi neuvědomění potřeby změny, dále přichází fáze zvažování, po této fázi dochází k rozhodnutí a následné akci. V první fázi, kdy si oběť neuvědomuje potřebu změny, nevidí násilí jako problém, považuje násilí za hádku či výměnu názorů. V této fázi se

oběť potřebuje někomu svěřit a ujistit se, že to, co prožívá není v pořádku. Ve fázi, kdy oběť zvažuje změnu, kdy si dává k sobě často „pro“ a „proti“, je dobré informovat oběť o rizicích, které domácí násilí nese. Když oběť přejde do fáze rozhodnutí, měl by pracovník poskytnout informace, například jak se rozvést, a další konkrétní postupy řešení. Když dojde oběť do fáze akce, měl by pracovník poskytovat přímou pomoc. (Bednářová, 2009)

3.2.3 Krizová intervence

Oběti domácího násilí se také nacházejí v akutní krizi. Často se oběti dostávají do situace, kdy musí řešit ztrátu (rozvod), změnu (finanční stav) či volbu. Tyto situace se sčítají nebo je oběti musí řešit všechny najednou. Akutní krizi ale může vyvolat i napadení. (Bednářová, 2009)

Pro oběti v akutní krizi je důležité, abychom je vyslechli a porozuměli jim bez hodnocení a náznaků obviňování. Na oběti bychom neměli tlačit ani v případě, že je situace naléhavá, a nemělo by docházet k tomu, že budeme oběť tlačit k rozhodnutí. Je důležité, aby se oběť rozhodla sama. Pracovník by měl pomoci oběti vyznat se v celé situaci a hledat společně řešení této situace. Pokud byla oběť fyzicky napadena, je dobré ji doporučit, aby se nechala ošetřit u lékaře, a můžeme i doporučit ohlásit tuto skutečnost na policii. (Vodáčková, 2012)

3.2.4 Systematická pomoc při řešení domácího násilí

Systematickou pomocí při řešení domácího násilí se rozumí přímá pomoc oběti domácího násilí. Tou může být například krizová pomoc, odborné sociální poradenství, služby azylových domů. (Bednářová, 2009)

3.3 Tři pilíře

Zákon upravuje tři pilíře, každý pilíř zastává opatření, pilíře se skládají z následujících složek:

- Policie ČR,
- intervenční centra,
- soudy. (Čehulová, 2019)

3.3.1 Policie

Policie pracuje hlavně v akutní fázi, kdy je útočeno na oběť, a je prvním pilířem. Policie má pro řešení domácího násilí institut vykázání. *„Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvlášť závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného bydlení. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“* (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, § 44 odst. 1) Institut vykázání je preventivním opatřením a pomáhá k zajištění bezpečí ohrožené osobě. Vykázání slouží i k tomu, aby ohrožená osoba získala čas k tomu zjistit si možnosti řešení její situace a aby učinila kroky k řešení domácího násilí. (Paprsteinová et al., 2019)

3.3.2 Intervenční centra

Intervenční centrum je druhým pilířem a řídí se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Intervenční centrum musí kontaktovat osobu do 48 hodin od doby, kdy byl předložen záznam o vykázání násilné osoby Policii ČR. Intervenční centrum poskytuje pomoc i osobám, které ho sami vyhledají a mají zájem o službu. (Čehulová, 2019) *„Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.“* (MPSV, 2019)

3.3.3 Soudy

V případě domácího násilí soudy rozhodují zejména v řízeních trestních, civilních a opatrovnických. Na základě návrhu podaného k soudu soud rozhodne dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. (Paprsteinová et al., 2019)

3.4 Organizace pomáhajícím obětem domácího násilí

3.4.1 Azylové domy

Azylové domy jsou definované ve vyhlášce č. 505/2006 Sb. V této vyhlášce jsou uvedené základní činnosti azylových domů a těmi jsou:

- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Tyto body pak dále vyhláška rozvíjí. Důležité je ještě zmínit, že azylové domy jsou služby poskytované za úplat. (Vyhláška č. 505/2006 Sb.)

Azylové domy jsou jednou ze sociálních služeb, kterou lze využít v bytové nouzi, ale pobyt je omezen na dobu jednoho roku. (Froňková, 2018)

V Hradci Králové můžeme najít Domov pro matky s dětmi. Je to azylový dům, který pomáhá osobám ve složité životní situaci.

3.4.2 Nomia

Jedním z projektů organizace Nomia je poradna pro oběti násilí a trestné činnosti. Pomáhá nejen obětem, ale i celým rodinám. Zaměřuje se také na rozvodové a porozvodové konflikty s násilím ve vztazích. Poskytuje jak sociální práci, tak terapeutické intervence a krizovou pomoc. (NOMIA, Z.Ú., 2022)

3.4.3 Intervenční centrum Hradec Králové

Cílovou skupinou tohoto intervenčního centra jsou osoby ohrožené domácím násilím a blízké osoby kromě násilné osoby. Osoby musí být starší 16 let. Toto intervenční centrum je převážně pro osoby z Královehradeckého kraje. (Oblastní charita Hradec Králové, 2024)

Důležité je zmínit, že některá intervenční centra pracují i s dětmi či násilnou osobou.

Protože tuto práci píši jako studentka UHK, vybrala jsem organizace, které pomáhají obětem domácího násilí v Hradci Králové.

4 Domácí násilí v době koronavirové pandemie

4.1 Situace a opatření spojené s koronavirovou pandemií v České republice

V České republice se první případy koronaviru objevily 1. března 2020. První nouzový stav byl vyhlášen 12. března 2020, byly omezeny hromadné akce od 20 osob. Dne 16. března 2020 bylo oznámeno uzavření obchodů a služeb, v tento den byl omezen i volný pohyb osob. Omezení volného pohybu skončilo 17. května 2020 a znovu začalo v říjnu 2020. V tomto období bylo vydáno doporučení pro zaměstnavatele, aby využívali co nejvíce práci na dálku a podporovali dovolené a placené volno pro zaměstnance a zároveň omezovali výkon prací, které nejsou významné pro zachování činnosti zaměstnavatele. (Slabá, 2022)

Intervenční centra fungovala v době nouzového stavu hlavně distanční formou skrze různé komunikační kanály, jako je e-mail, WhatsApp či telefon. Ambulantní forma poskytnutí služby byla v odůvodnitelných situacích poskytována za přísných podmínek, tedy užívání roušek a respirátorů, desinfekce rukou apod. (APIC, 2020)

Policie kvůli koronavirové pandemii omezovala nástroj vykázání, a to z důvodu, že neměli násilnou osobu kam vykázat. Soudní jednání byla v první vlně pandemie odročována a soudy pozastavily z velké části svou činnost, což prodlužovalo nepříjemné situace obětí domácího násilí. (Nyklová, Moree, 2021)

Pandemická opatření omezila sociální kontakty, rodiny tedy byly více spolu. Práci z domova bylo potřeba sladit s online výukou, která byla zavedena. Takové změny zatěžovaly zejména ženy v produktivním věku, které musely sladit spoustu rolí. Ekonomická, pracovní a obecná nejistota spojená s omezením kulturního vyžití, ztrátou soukromí a soužití na malém prostoru mohla způsobit konflikty v rodinách. (Čírtková, 2021 b) Konflikty v rodině automaticky neznamenají domácí násilí. Výše uvedené těžkosti jsou rizikové hlavně pro oběti domácího násilí, které mohlo skrze tyto stresory eskalovat. (Čírtková, 2021 a)

4.2 Mediální odraz domácího násilí v době koronavirové pandemie

Média v době koronavirové pandemie často poukazovala na domácí násilí v kontextu omezení volného ohybu osob, tedy tzv. „zavřených dveří“. Česká média předpovídala nárůst domácího násilí. Dále média uváděla, že obětem domácího násilí není poskytována odborná pomoc včas, a to z důvodu soustředění se Policie ČR na dodržování karanténních opatření. (APIC ČR, 2020) Média podporovala mýtus o domácím násilí, že tzv. „zavřené dveře“ vedou ke vzniku domácího násilí. Je tedy důležité zmínit, že domácí násilí není založeno jen na jednom faktoru. (Čírtková, 2021 b)

4.3 Dopady koronaviru na domácí násilí

Existují výzkumy o dopadu koronaviru na domácí násilí, které mají různé závěry. Proto zde uvedu více výzkumů a názorů na dopady koronaviru na domácí násilí.

4.3.1 Výzkum APIC

Dle Asociace pracovníků intervenčních center ČR (2021) a jejího výzkumu karanténa neovlivnila míru ohrožení domácím násilím. V tomto výzkumu je ale zkoumáno mnohem více faktorů a změn v domácím násilí.

Dle tohoto výzkumu se nezměnilo chování ohrožené osoby a převládá i tvrzení, že se nezměnilo chování ani násilné osoby. V druhé vlně je možné konstatovat, že vlivem dlouhodobého stresu mírně narostla agresivita násilné osoby vůči oběti. Výzkum dále uvádí, že obětem domácího násilí se dostávalo dostatečné pomoci v řešení domácího násilí. Zároveň ale výzkum ukazuje, že se snížil počet vykázaní v průběhu koronavirové pandemie. (APIC, 2021)

Během koronavirové pandemie byla zaznamenána situace, kdy v první vlně pandemie, kdy byl vyhlášen nouzový stav, byl zaznamenán mírný pokles uživatelů intervenčních center. (APIC, 2021)

Toto jsou závěry výzkumu asociace intervenčních center ČR. Dle tohoto výzkumu nedošlo ke vzrůstu domácího násilí a obětem se dostávalo pomoci s domácím násilím.

Změna v chování násilné osoby byla jen mírná, a to v druhé vlně koronavirové pandemie.

4.3.2 Výzkum Nyklové a Moree

Druhý výzkum, který zde bude zmíněn, je výzkumná zpráva sociologického ústavu, kterou vypracovaly Nyklová B. a Moree D.

V tomto výzkumu je tvrzeno, že „...pomáhající organizace zachytily okamžitý nárůst poptávky po službách o 30–40 % již v prvním nouzovém stavu.“ (Nyklová, Moree, 2021) Dále je zmíněno, že intenzita násilí vzrostla. To prý ve výzkumu potvrdily všechny pomáhající organizace. (Nyklová, Moree, 2021)

Ve výzkumu Nyklové a Moree jsou uvedené dopady na oběti domácího násilí, které byly způsobeny koronavirovou pandemií. Jedním z dopadů bylo, že některé oběti, které byly rozhodnuté odejít od násilné osoby, musely z důvodu pandemie svůj odchod oddálit. A to jak z bytových důvodů, tak i finančních dopadů, které pandemie koronaviru způsobila. (Nyklová, Moree, 2021)

Během první vlny koronaviru soudy přerušovaly svoji činnost a zabývaly se jen nejzávažnějšími případy. Někdy bylo rozhodováno ve zrychleném procesu, což může v některých případech způsobit, že není zřejmý celý kontext případu. Neziskové organizace zaváděly distanční formy pomoci, aby mohly pomáhat i v době nouzového stavu a nastavených opatření. Policie uvádí, že zaznamenala pokles domácího násilí na čemž se, ale neshoduje s neziskovými organizacemi. (Nyklová, Moree, 2021)

4.3.3 Shrnutí

Oba výzkumy se shodují na situaci, kdy byl v první vlně koronaviru zaznamenán pokles počtu případů domácího násilí a „pseudonárůst“. Výzkumy se však neshodují v tom, zda byl zaznamenán nárůst domácího násilí v době koronavirové pandemie od situace před koronavirovou pandemií. Dle výzkumu APIC se obětem domácího násilí dostávalo dostatečné pomoci. Dle výzkumu Nyklové a Moree, který uvádí, že soudy pozastavovaly svou činnost, policie vykazovala násilné osoby ze společné domácnosti a neziskové organizace převáděly formy pomoci do online prostoru, který není tak vhodný pro terapii.

„Zaznamenávat domácí násilí během koronaviru je však velmi těžká záležitost, co se týče dat. Domácí násilí je těžko mapovatelné, jelikož pro oběti je často těžké se ohledně těchto událostí svěřovat výzkumníkům. Zároveň pro ně taky může být ztížený výzkum

kvůli kontrolování jejich aktivit násilným partnerem.“ (Lemfeldová in Tomšej et. Kol, 2021)

5 Shrnutí teoretické části

V teoretické části jsou uvedené definice domácího násilí a shrnuto co tyto definice uvádějí, protože jich je velké množství a víme tedy, co je definováno jako domácí násilí a co domácím násilím není. V druhé kapitole jsou popsány oběti domácího násilí a ač je popsána typologie oběti je důležité si zapamatovat, že obětí domácího násilí se může stát kdokoli bez ohledu na vzdělání, fyzickou sílu ale i další aspekty. Důležitou částí jsou i mýty o domácím násilí, které je dobré znát a uvědomovat si je. Domácí násilí má na oběti mnoho dopadů a je nezbytné si je uvědomovat. O práci s oběťmi domácího násilí bylo psáno ve třetí kapitole. Pomoc obětem domácího násilí je velmi rozsáhlá, důležité je si pamatovat, jak můžeme obětem pomoci a co jim v dané situaci nepomáhá. Poslední kapitolou teoretické části je již domácí násilí v době koronaviru a koronavirová opatření. Tato kapitola představuje již realizované výzkumy na téma domácí násilí v době koronaviru a představuje základní protikoronavirová opatření, které jsou důležité pro pochopení změny ve společnosti a situací v rodinách.

III. EMPIRICKÁ ČÁST

Druhá část této bakalářské práce je zaměřená na výzkumné šetření. Výzkumné šetření se zabývá dopady a změnami v domácím násilí v době koronaviru na ženách. Empirická část navazuje na teoretickou část. Popsány budou změny a dopady koronaviru na domácí násilí na ženách, které byly zjištěny výzkumným šetřením, které probíhalo ve vybraných organizacích formou otevřených rozhovorů.

6 Praktická část

Ve druhé části této bakalářské práce bude popsán výzkum a jeho metodologické provedení. Dále budou popsány závěry vyplývající z provedeného výzkumu.

6.1 Cíl práce

Cílem praktické části této bakalářské práce je představit provedený výzkum, který se zaměřuje na domácí násilí na ženách v době koronaviru, a představit postup, jakým byl výzkum proveden, výzkumné strategie a metody. Následovat bude samotný výzkum a vyhodnocení výsledků. Cílem výzkumu je zjistit změny a dopady na domácí násilí v době koronaviru. Výzkumný cíl je rozdělený na tři dílčí výzkumné cíle, pod které spadají výzkumné otázky.

Dílčí cíl 1

Význam tohoto dílčího cíle je zjistit, jaké změny organizace zaznamenaly v domácím násilí jako jevu. A to zejména z důvodu, že koronavirus byl změnou pro celou společnost, pro všechny rodiny, a to i pro ty, ve kterých se domácí násilí objevovalo.

Dílčí cíl 2

Druhý dílčí cíl se zaměřuje na změny v pomoci obětem domácího násilí. Koronavirus omezil fungování pomáhajících organizací i soudů, ale i dalších oblastí, které měly na pomoc vliv.

Dílčí cíl 3

Poslední dílčí cíl se zaměřuje na změnu v charakteristice obětí domácího násilí. Cílem je zjistit, zda koronavirus dopadl na oběti domácího násilí, jejich postoje a charakteristiku jich samých.

6.2 Metody šetření, výzkumný nástroj

Zkoumány byly dopady a změny v domácím násilí v době koronaviru, zkoumány byly pomocí rozhovorů v organizacích různého druhu, které mají jako cílovou skupinu osoby ohrožené domácím násilím. Výzkum byl uskutečněn pomocí kvalitativní metody – rozhovoru. Rozhovor s otevřenými otázkami.

Kvalitativní dotazování je následující: „*Hlavní skupinou metod sběru dat v empirickém výzkumu tvoří naslouchání vyprávění, kladení otázek lidem a získávání jejich odpovědí.*“ (Hendl, 2023)

Interview neboli rozhovor je profesionální rozhovor mezi osobami, cílem tohoto rozhovoru je získání informací. Patří mezi techniky sběru informací. (Sociologický slovník) Pro rozhovor se připravují otázky uzavřené, polouzavřené, otevřené. Existuje několik druhů rozhovoru, jako je strukturovaný rozhovor, nestrukturovaný rozhovor či polostrukturovaný rozhovor. (Hendl, 2023)

Důvodem zvolení této výzkumné strategie a metody byla snaha získat hlubší vhled do této problematiky. Zjistit specifické potřeby obětí a různé změny v domácím násilí a zaměřovat se na zkušenosti pracovníků, které se mohou různit. Byly použity otevřené otázky.

6.3 Výzkumný problém

Výzkumný problém: výzkum se zabývá změnami v domácím násilí v době koronaviru. Domácí násilí ovlivnilo celou společnost, dalo by se říci, že ovlivnilo všechna odvětví našeho života. Tedy životy všech rodin, a to i těch, ve kterých domácí násilí probíhalo. Zároveň i rodin, ve kterých domácí násilí neprobíhá či neprobíhalo.

Lidé byli ovlivněni v pracovních životech, kdy některé oblasti byly uzavřeny, a tedy spousta lidí byla v nejistotě ohledně jejich práce. Dále byli lidé omezováni na volném pohybu, v kulturním životě, zasažené bylo i vzdělávání a cestování mezi okresy. To mělo vliv na psychiku lidí, a tedy i na atmosféru v rodinách. Koronavirová pandemie některé rodiny stmelila, pro některé to mohlo znamenat napětí.

Otázkou je, jak koronavirová pandemie ovlivnila domácí násilí, zda domácí násilí vzrostlo na intenzitě v domácnostech, ve kterých domácí násilí probíhalo, zda domácího násilí přibývalo. Dalšími otázkami je i to, jak se změnila situace obětí a jak se změnila pomoc či jak byla ovlivněna pomoc obětem domácího násilí.

6.4 Výzkumné otázky

- Jaké byly pozorované změny u domácího násilí v době koronaviru?
- Zaznamenal/a jste, že by bylo domácí násilí v době koronaviru brutálnější? Pokud ano, v čem? Jak si to vysvětlujete?
- Přibylo dle vás případů situačního násilí? Pokud ano, v jaké míře? Z jakých důvodů?
- Jaké změny jste zaznamenal/a při pomoci obětem domácího násilí v době koronaviru?
- Jaké změny by měly nastat v případě, že by se situace opakovala?
- Zaznamenal/a jste změnu u obětí domácího násilí?
- Zaznamenal/a jste změnu v ochotě řešit situaci u obětí?
- Zaznamenal/a jste změnu u obětí dle toho, jaké bylo opatření?

6.5 Organizace

Rozhovory byly prováděny v organizacích, které mají ve své cílové skupině oběti domácího násilí. Organizace byly vybírány dle dostupnosti, možností výzkumníka a organizací. Všechny rozhovory byly realizovány po domluvě s pracovníky a s organizacemi, které rozhovor poskytly. Každý z rozhovorů byl nahráván na mobilní telefon se souhlasem respondenta do aplikace *Diktafon*, záznam sloužil pro přesné zachycení rozhovoru a následný přepis. Organizace jsem oslovila v období března až května.

Níže uvedené organizace jsou organizace, ve kterých byl proveden rozhovor s pracovníky, kteří pracovali v organizacích v době koronavirové pandemie. Pracovníci organizací byli velice ochotní a snažili se poskytovat co nejpřesnější informace.

Polovina dotazovaných pracovníků je z pobytových organizací, které mají v rámci cílové skupiny oběti domácího násilí. Další dva pracovníci jsou z intervenčních center a poslední tázaný pracovník je z poradny pro oběti domácího násilí.

6.5.1 Domov pro matky s dětmi

Jedná se o azylový dům pro ženy a muže s dětmi, jeho cílovou skupinou jsou i ženy, které se staly obětí domácího násilí.

V této organizaci jsem oslovila dva pracovníky a po domluvě provedla dva rozhovory, které jsem nahrávala na diktafon se souhlasem dotazovaných osob.

6.5.2 Intervenční centrum Hradec Králové

Intervenční centrum má jako cílovou skupinu osoby ohrožené domácím násilím a oběťmi domácího násilí.

V této organizaci jsem oslovila vedoucí zařízení a po domluvě jsem provedla rozhovor, který jsem nahrávala na diktafon se souhlasem dotazované osoby.

6.5.3 Azylový dům Jičín

Cílovou skupinou tohoto azylového domu jsou ženy s dětmi, a to i ty, které se staly obětí domácího násilí.

Po domluvě s pracovníkem jsem provedla rozhovor, který jsem nahrávala na diktafon se souhlasem dotazované osoby.

6.5.4 Intervenční centrum Liberec

Intervenční centrum pomáhá obětem domácího násilí různého věku.

6.5.5 Nomia Hradec Králové

Poradna pro oběti násilí, která se zaměřuje na rozvodové a porozvodové konflikty s násilím ve vztazích, pomoc obětem domácího násilí. Zaměřuje se i na pachatele.

Po domluvě s vedoucím služby jsem provedla rozhovor, který jsem nahrávala na diktafon se souhlasem dotazované osoby.

7 Analýza získaných dat

Po uskutečnění rozhovoru byly rozhovory přepsány do písemné podoby. Z rozhovorů byla vypracována tabulka, ve které jsou odpovědi roztržíděné do kategorií dle otázek a organizací, se kterou byly rozhovory uskutečněny. Při zachycování odpovědí do tabulky byl kladen důraz na stejné, či naopak odlišné odpovědi. V otázkách, které byly otevřené, se kladl důraz na hlavní myšlenku odpovědi. Dle této tabulky jsou následně porovnávány a analyzovány informace, které byly zjištěny. Dalším zdrojem informací jsou výzkumy, které jsou popsány v poslední kapitole teoretické části.

Tabulka pro vyhodnocování dílčích cílů slouží k vizuálnímu srovnání odpovědí. V tabulce jsou nastíněny hlavní myšlenky odpovědi a základní odůvodnění odpovědi dle odpovědí respondentů.

Tab. 1: Transformační tabulka

Hlavní cíl: hlavním cílem je popis změn a dopadů v domácím násilí na ženách v době koronavirové pandemie	
VÝZKUMNÝ CÍL 1. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V DOMÁCÍM NÁSILÍ JAKO JEVU v době koronaviru	DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY
	V1: JAKÉ BYLY POZOROVANÉ ZMĚNY U DOMÁCÍHO NÁSILÍ V DOBĚ KORONAVIRU?
	V2: Zaznamenal/a jste, že by bylo domácí násilí v době koronaviru brutálnější? Pokud ano, v čem? Jak si to vysvětlujete?
	V3: Přibýlo dle vás případů situačního násilí? Pokud ano, v jaké míře? Z jakých důvodů?
VÝZKUMNÝ CÍL 2. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V POMÁHÁNÍ OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ v době koronaviru	DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY
	V1: Jaké změny jste zaznamenal/a při pomoci obětem domácího násilí v době koronaviru?
	V2: Jaké změny by měly nastat v případě, že by se situace opakovala?
VÝZKUMNÝ CÍL 3. ZJISTIT, JAKÉ BYLY ZMĚNY V CHARAKTERISTICE OBĚTÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ v době koronaviru	DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY
	V1: Zaznamenal/a jste změnu u obětí domácího násilí?
	V2: Zaznamenal/a jste změnu v ochotě řešit situaci u obětí?
	V3: Zaznamenal/a jste změnu u obětí dle toho, jaké bylo opatření?

Zdroj: Vlastní

7.1 Vyhodnocení dílčího cíle 1

Tab. 2: Tabulka pro vyhodnocení dílčího cíle 1

	IC HK	NOMIA HK	AD JC	IC LB	AD HK1	AD HK2
POZOROVANÉ ZMĚNY V DN V DOBĚ KORONAVIRU	Nárůst situačních o DN.	Vyšší tlak v rodinách.	Nepozorovali jsme změny.	Změna v neochotě prodlužovat vykazání.	Zapouzdření v domácnostech. Méně žádostí od obětí DN.	Nárůst žádostí po kovidu
BRUTALITA DOMÁCIHO NÁSILÍ	Docházel o k zhoršení, ale i zlepšení.	Docházel o k zhoršení, ale i zlepšení.	Pro některé klientky zhoršení.	Více užívání alkoholu = vyšší tlak v rodinách.	Někdy docházelo k zhoršení, ale nebylo to brutálnější.	Nemám takové informace.
ŘÍZÚSTEK SITUÁČNÍHO NÁSILÍ	Ano, důvodem byl alkohol a návykové látky.	Ano.	Nedokážu odpovědět, protože jsme během koronaviru zaznamenali úbytek žádostí.	Situační násilí v některých případech vzrostlo.	Nárůst zaznamenán až po rozvolnění.	Nejspíše ano, některé klientky z tohoto důvodu přicházely.

Zdroj: Vlastní

Tabulka pro vyhodnocování dílčích cílů slouží k vizuálnímu srovnání odpovědí. V tabulce jsou nastíněny hlavní myšlenky odpovědi a základní odůvodnění odpovědi, dle odpovědi respondentů.

DVO1: Cílem této otázky bylo zjistit, jaké byly obecné změny v domácím násilí, otázka byla otevřená a zaměřená tak, aby každý dotázaný mohl představit změny, které on zaznamenal. Odpovědi byly rozmanité, někteří mluvili o nárůstu, nebo naopak o poklesu zaznamenaných případů v dané organizaci. Uváděn byl i vyšší tlak v rodinách, zapouzdření v rodinách či změna v prodlužování vykazání násilné osoby.

Pobytová zařízení zaznamenala úbytek žádostí o pobyt u obětí domácího násilí. AD HK uvedlo, že „*Během koronaviru, si myslím, že ubylo žádostí o pobyt v AD u obětí domácího násilí. Myslím si, že to domácí násilí se vlastně zapouzdřilo do těch domácností, že jako bylo víc skrytý tým, jak byly ty opatření a ty lidi byli víc doma.*“ Naopak byl zaznamenán nárůst žádostí po období koronaviru. AH HK uvedlo, že „...*vlastně po skončení koronaviru, což bylo jako mírný navýšení, jako v průběhu prostě tý*

vlny, kdežto když to probíhalo, tak to asi ne, v čem jsme i měli karantény, bylo hodně zavřeno, takže i ty nástupy byly takový problematictější.“

IC Liberec uvádělo, že oběti domácího násilí braly situaci jako závažnější, zároveň ale nechtěly prodlužovat předběžná opatření. „...samozřejmě se řešila se také předběžná opatření v rámci vykázání, pokud by byla, ale jak říkám, těch předběžných opatření se podávalo minimum na to číslo, které bylo v rámci vykázání, takže tam asi byla nějaká i obava u těch lidí. Oni třeba byli vykázáni na těch 10 dní, ale pak tam byla nějaká obava, co s nimi bude, když vlastně je všechno zavřeno, nikam se nesmí a nikde nikomu moc nepřijímali jo, takže prostě i z tohohle možná důvodu, nebo to je moje hypotéza, ale těch předběžných opatření bylo skutečně minimum.“

DVO2: Cílem této otázky bylo zjistit, zda dopadem koronaviru bylo zintenzivnění útoků na oběti. Většina organizací se shodla na tom, že domácí násilí bylo v některých případech intenzivnější, zároveň se někdy situace v rodinách zlepšila. Jako důvody zintenzivnění domácího násilí byly uvedeny: alkohol, tlak na rodiny – strach o zaměstnání, uzavření se v bytě či užívání alkoholu doma, vzhledem k uzavření restauračních zařízení nebo i užívání jiných návykových látek. Uváděným důvodem pro uklidnění situace v rodině byla větší kontrola nad obětí domácího násilí, a tudíž menší důvod k žárlivosti a z tohoto důvodu snížení ataků vůči oběti. Toto platí u domácího násilí, kde násilná osoba nezvládá žárlivost a tlak, který cítí, ventiluje násilím vůči oběti.

Pracovník IC HK uvedl, že: „Více se popíjelo a prostě ty fenomény, který jdou jakoby zvenku, který na to mají vliv, takže to nám vzrostlo, to jsme vnímali a adekvátně tomu bylo i počet vykázání policií. Potom, když vlastně už v tý rodině nějaký to násilí bylo, tak bylo jako těžší forma toho násilí, že jakoby třeba ty oběti to začaly řešit víc, že to pro ně bylo horší. Bylo to individuální. Záleželo to prostě na těch okolnostech, dokonce jsem zažila případy, kdy se ta situace do nějaký míry třeba zklidnila, protože ten agresor měl tu oběť pod kontrolou, protože se nedalo nikam chodit, takže když tam měli 24/7, prostě jste byli spolu, tak tam třeba nebylo možný moc na co žárlit, jo, takže je to opravdu strašně jako individuální, ale určitě jsme zaznamenali případy, kde se to jako zintenzivnilo tím, že prostě ty lidi byli pořád spolu a nebylo jako kam odejít, nebylo si kde oddechnout. Takže to je ale to individuální vždycky.“

DVO3: Cílem této otázky bylo zjistit, zda došlo k předpokládanému nárůstu domácího násilí – situačního domácího násilí. Odpovědi organizací se lišily, někdy nebyly zcela jednoznačné. Intervenční centra a poradna pro oběti domácího násilí nárůst situačního domácího násilí většinou potvrzovaly. Jako důvody uváděly tlak, který koronavirová pandemie vyvíjela na rodiny. Někteří zároveň uváděli zlepšení v některých rodinách. Azylové domy uváděly, že jim klesly žádosti o pobyt u klientů, kteří zažívali domácí násilí, a nárůst žádostí se objevil až po rozvolnění opatření. Například pracovník IC HK uváděl, že „...podle takovýho základního dělení, kdy si na domácí násilí rozdělíme na situační a závažný, tak nám stoupl to situační násilí, protože covid nemůže změnit to, jakou mají osobnost lidi, takže to závažný násilí se v tomhle směru nějak významně nestoupl, ale v těch domácnostech samozřejmě tam byly nějaký vážnější incidenty a hůř se těm lidem dostávalo k nějaké pomoci. Ale co nám jednoznačně stoupl, bylo situační násilí, kdy ten vliv hraje ta situace, takže větší stres.“

Pracovník IC Liberec uváděl podobné informace: „Jako týrání osoby blízké ve společném obydlí, tak těch případů bylo hrozně málo, jo, tam to je opravdu spíš jako vázáno celkově na to situační násilí a kdy ty lidi nedokážou zvládnout, ty násilné osoby nějaký své impulsy. Je tam trans generační přenos, většinou přítomný z rodin původních biologických. Kdy ten člověk prostě neumí, což je k nějakým vzorcem chování, a on na to neumí adekvátně reagovat, takže když se dostane do té krize, tak v tu chvíli se mu spustí emoce, tak to racionální chování se poníží a on prostě jde k tomu, v rámci toho impulsu, toho útoku. Neznamená to, že je patologický, ale znamená to, že nemá zvládnutý ty emoce z dětství, jako v rámci těch vzorců nastavených.“

Shrnutí dílčího cíle 1

Cílem dílčího cíle 1 bylo zjistit jaké nastaly změny v domácím násilím jako jevu. Z rozhovorů vyplynulo, že na rodiny byl vyšší tlak, a to z důvodů jako strach o zaměstnání s tím spojenou finanční situací, zavedení online výuky pro děti či karanténa, která s sebou přinášela další úskalí jako je ztráta soukromí, ztráta možnosti volnočasových aktivit mimo domov, uzavření ve společné domácnosti. Koronavirová pandemie mohla rodiny sblížit, ale také vyvolat náročné situace, které někteří řešili atakami proti svému partnerovi. Organizace typu IC či poradna pro oběti domácího násilí se shodovali na mírném nárůstu situačního násilí, pobytové služby azylového typu

zmiňovali snížení počtu žádostí od obětí domácího násilí. Tlakem na rodiny a mírným vzrůstem situačního násilí došlo v některých rodinách k zintenzivnění domácího násilí, v některých však k uklidnění situace.

7.2 Vyhodnocení dílčího cíle 2

Tab. 3: Tabulka pro vyhodnocení dílčího cíle 2

	IC HK	NOMIA HK	AD JC	IC MB	AD HK1	AD HK2
V1: Jaké změny jste zaznamenal /a při pomoci obětem domácího násilí v době koronaviru ?	Převedení služeb do distanční formy, ale klienti chodili v průběhu koronaviru konstantně, pořád.	Distanční pomoc, prodlužování soudních jednání. Zabezpečení platform pro konzultaci.	U nás ubylo méně žádostí o poskytnutí služby u klientů, kteří zažívali domácí násilí.	Větší profesionalit a policistů a soudců v řešení DN.	Dříve oběti DN odkazovány na nás jinými organizacemi. Po covidu DMD odkazuje oběti na jiné organizace.	Změnou bylo, že klientky braly DN jako závažnější a chtěly ho více řešit.
V2: Jaké změny by měly nastat v případě, že by se situace opakovala?	Neuvádění mylných informací o zavírání služeb.	Pozitivní přístup médií, poskytování správných informací. Uklidňování lidí.	Měly by být dostupné ochranné pomůcky a desinfekce .	Média, ucelovat obraz o tom, že služby nejsou zavřené.	Dostupnost ochranných pomůcek, aby se mohlo konzultovat prezenční formou.	Jako zařízení si myslím, že jsme to zvládali dobře.

Zdroj: vlastní

DVO1: Cílem této otázky zjistit, zda koronavirus ovlivnil pomoc obětem domácího násilí, zda ji organizace zaznamenaly. Všechny organizace uvedly, že změny v pomoci v době koronaviru nastaly. Uváděna byla různá omezení, která proměnila pomoc obětem domácího násilí. Uváděno bylo zavedení distanční formy pomoci jako online konzultace, telefonické konzultace, komunikace skrze e-mail. Dále bylo uvedeno, že se prodlužovala soudní řízení. Každá organizace uváděla různé změny v pomoci. Nejčastěji byla shoda na online formách pomoci. Online formy pomoci znamenaly pro organizace i řešení s tím souvisejících věcí, jak uvádí například pracovník organizace NOMIA HK.

Pracovník NOMIA HK uvedl, že: „*Změny tam byly, jako třeba distanční pomoc, takže jsme dojednávali možnosti pro online formy. Ty online platformy, to se musí nějak jako zabezpečovat, takže terapie jo, taková platforma, která to zabezpečovala, takže to jsme museli fakt vyřešit, protože byly tam ty izolace, byli jsme defacto izolováni i my i oni, že jo.*“

DVO2: Cílem této otázky bylo zjistit, jaké by dle odborníků měly nastat změny v případě, že by se situace opakovala, a to z důvodu zlepšení pomoci obětem domácího násilí v případě podobné situace. Organizace se shodovaly na tom, že je potřeba uklidňovat společnost a nešířit strach ve společnosti, dále šíření pravdivých informací a faktů. Organizace často mluvily o mylných informacích, které média podávala, a tím způsobovala, že si někteří klienti mysleli, že organizace jsou zavřené a neposkytují pomoc. Shoda organizací byla i na tom, že by toto měla zajišťovat média a neměla by šířit strach. Další věcí bylo, že by měl být standardní dostatek ochranných pomůcek.

Pracovník IC Liberec uvedl: „*Takže by se mohli třeba zeptat ty média, jako na těch organizacích, jakým způsobem fungují, protože my jsme tu sice měli jako na webu všichni tak nějak, jako co se týká Libereckého kraje v rámci té problematiky domácího násilí.*“

Pobytové zařízení uvádělo nutnost zajištění roušek, pracovník AD HK uvedl, že je potřeba „*...mít dostupné ochranné pomůcky, desinfekce a mít je jako standard. Pokračovat v normální formě, protože se srze jednání face to face dá odhalit mnohem více.*“

Shrnutí dílčího cíle 2

Cílem bylo zjistit, zda nastaly nějaké změny v pomoci obětem domácího násilí, a jaké mají pracovníci organizací, které tuto pomoc organizují, doporučení na změny v případě, že by se tato situace opakovala. Shoda byla na tom, že změny byly v užívání ochranných pomůcek, pomoc v poradnách a IC byla poskytována zejména online. AD uváděla, že byl zaznamenán pokles žádostí o pobyt od obětí domácího násilí. Pracovníci organizací se shodovali na to, že v případě opakování situace by mělo být dostatek ochranných pomůcek, a to z důvodu, aby mohla služba dál pokračovat v prezenční formě pomoci. Dalším doporučením bylo, aby media neuváděla mylné informace o nedostupnosti pomoci a vydávala odborná doporučení, jak vyhledat pomoc, kde ji najít.

7.3 Vyhodnocení dílčího cíle 3

Tab. 4: Tabulka pro vyhodnocení dílčího cíle 3

	IC HK	NOMIA HK	AD JC	IC MB	AD HK1	AD HK2
Zaznamenal /a jste změnu u obětí domácího násilí?	Ne.	Ano, vyšší tlak na oběti DN.	Ano, některé se cítily více ohrožené, skrze uzavření.	Oběti chápaly situaci jako závažnou, zároveň nechtěly prodlužovat předběžné opatření.	Ano, více komunikace online formou. Tomu i přizpůsobena práce.	Více chtěly řešit situaci, braly ji vážněji.
V2: Zaznamenal /a jste změnu v ochotě řešit situaci u obětí?	Pro oběti to bylo těžší, některým to vzdálilo řešení situace, neboť se nevědělo, co bude.	Ano, situace v rodinách byla těžká a způsoby řešení a možnosti odchodu byly pro oběti DN komplikovanější.	Ano, tím, že vše bylo více uzavřené, bylo řešení situace náročnější.	Ano – strach ze zvládnutí situace v rodině, s dětmi apod.	Nevědí.	Ano.
Zaznamenal /a jste změnu u obětí dle toho, jaké bylo opatření?	Klienti k nám docházeli stejně za jakéhokoli opatření, někdy jen s rozdílem distanční formy užití služby.	Ano.	Nám se klienti začali více ozývat potom, co koronavirus „skončil“, začalo se rozvolňovat.	Nemohou odpovědět, nesledovali to.	Ano – mohlo to souhlasit s tím, že se rozvolnilo.	Ano, po skončení koronaviru mírný nárůst.

Zdroj: Vlastní

DVO1: Cílem otázky bylo zjistit, zda měl koronavirus dopady na oběti domácího násilí a jaké. Organizace uváděly, že na oběti domácího násilí byl vyšší tlak, a to zejména z důvodu karantény a změn, které nastaly. Oběti často řešily novou situaci, například s dětmi, strach o zaměstnání a finanční situaci. Dalším uvedeným důvodem vyššího tlaku na oběti bylo uzavření se s násilnou osobou v jedné domácnosti. Dále bylo uváděno, že oběti chápaly svoji situaci jako více závažnou a braly ji více vážně. Pracovník organizace NOMIA HK uváděl, že: *„Oběti, tím že vlastně měly menší možnost, jak odejít, třeba potom, co ta násilná osoba šla do práce, do posilovny kamkoliv, jo. Myslím si, že v některých případech, když ty dveře ještě byly otevřené, že jo, takže ony měly možnost vlastně nějakého pohybu, ty oběti, to znamená, aby měly větší šanci na to řešení a zároveň to byl určitý ventil nějaká naděje, že už jenom jakoby vyjde z toho domu. Nějaká naděje na uvolnění na nějaký řešení, čili se ty dveře zavřely, tak v některých případech, skutečně, kde to bylo jakoby fakt to násilí, prostě fyzický násilí, ten člověk chodil třeba opilej, tak když se ty dveře zavřely, tak jako určitě ten strach v mnoha případech byl samozřejmě vyšší.“*

ADHK2 uvádělo, že situace některých klientek se zhoršila koronavirem a oběti ji chtěly více řešit. *„... mám pocit, že možná opravdu se k nám třeba dostaly klientky, který by to, kdyby tento koronavirus neřešily ještě delší dobu... Najednou ten koronavirus to opravdu zgradoval, tak že ta situace se vyhrotila a vlastně se k nám dostaly, že si myslím, že ve chvíli, kdy by ten koronavirus třeba nebyl nebo proběhnul tak by to domácí násilí nějaký tam prostě pokračovalo v týhleto formě dál, akorát že ten jakoby koronavirus vlastně usplnil řešení, takže možná, že byly jako vlastně ty konkrétní klientky dohnány díky těm okolnostem vlastně k tomu najednou jakoby rychlejšímu řešení nebo řešení teda, který z toho důvodu vlastně jako přišlo proti nim jakoby dřív, jo, nebo, že to vlastně najednou je nějak namotivovalo víc.“*

DVO2: Cílem této otázky bylo zjistit, zda koronavirová situace ovlivnila ochotu obětí domácího násilí řešit situaci v rodině. Většinová shoda byla na tom, že oběti domácího násilí byly situací ovlivněny. Častými důvody, proč bylo řešení situace odloženo, byla karanténa, strach o zaměstnání a s ním spojenou finanční situaci, či situace s dětmi a online výuka. Zároveň se několik organizací shodovalo na tom, že oběti domácího násilí braly situaci více vážně. Pracovník IC HK uváděl: *„Tak určitě to je další bariéra při odchodu, že jo, z toho násilného stavu. V okamžiku, kdy nevíte, jaká bude situace, všechno je uzavřené, tak samozřejmě, že s tím vznikaly jako velký potíže a ty lidi, jako*

rozhodně jim to vzdálilo to řešení, tak bych to řekla, že to určitě oddálilo nějaký radikálnější kroky. Jestli už takhle oběti mají bariéry, prostě domácnosti vlastně neodcházejí, tak tohle byla jako další bariéra prostě navíc.“ Podobnou zkušenost sdělil i pracovník AD JC: *„Asi ano, myslím, že ty klientky, někdy bylo řešení situace komplikované. My jsme jako služba měli od klientek s domácím násilím méně těch žádostí. Myslím si, že pro ty klientky bylo mnohem těžší odejít.“*

DVO3: Cílem této otázky bylo zjistit, zda protikoronavirová opatření měla vliv na možnosti a rozhodnutí obětí domácího násilí. Polovina organizací předala zkušenost, že oběti domácího násilí svoji situaci začaly řešit více po rozvolnění protikoronavirových opatření. Pobytová zařízení často uváděla, že zaznamenala nárůst žádostí obětí domácího násilí až po skončení protikoronavirových opatření. IC HK naopak uvádělo: *„U nás ty lidi pomoc hledali konstantně v průběhu covidu, protože žádná ze sociálních služeb nebyla úplně uzavřená, všechny služby nějakým způsobem fungovaly nebo my jsme fungovali celou dobu covidu. Je dané ze zákona, že zavřít nesmíme, takže policie fungovala normálně, vykazovala, úřady normálně fungovaly a my jsme fungovali taky, takže vlastně my jsme pořád jako kontinuálně tu pomoc poskytovali, takže jsme nezaznamenali, jako že by najednou po tom covidu jako všichni najednou začli chodit, to v žádném případě. Spíš se nám stávalo to, že média tomu dělala velmi negativní službu v tom, že říkala právě, že všechno je zavřený, přestože to nebyla pravda, že jsou služby, který nemůžete zavřít, i když je covid a pandemie. Nevím, co všechno. A protože ty lidi říkali, aha, a vy fungujete...“* Naopak AD JC uvedlo: *„Myslím si, že klientky se k nám více hlásily, jako ty oběti, až potom, co se rozvolnila ta opatření ohledně toho koronaviru.“*

7.4 Shrnutí dílčího cíle 3

Cílem bylo zjistit, zda nastaly změny v charakteristice obětí domácího násilí a jaké dopady měla koronavirová situace ochotu obětí řešit domácí násilí. Koronavirová situace měla na oběti ve spoustě situací vliv. Často bylo uváděno, že oběti domácího násilí braly situaci vážněji, zároveň nechtěly prodlužovat předběžná opatření. Pro oběti domácího násilí bylo mnohem těžší odejít od násilné osoby, a to z důvodu strachu o budoucnost, nařízené karantény, péče o děti, které měly online výuku. Mnoho obětí domácího násilí se strachovalo práci, některá odvětví byla uzavřena a tím se zhoršovala situace pro oběti. Strach byl i o zdraví. Některé organizace zaznamenaly nárůst klientek,

které byly obětí domácího násilí, s žádostí o poskytnutí službu, po rozvolnění protikoronavirových opatření.

8 Diskuse

Změny a dopady

Organizace byly rozděleny na IC a poradnu pro lidi v tísní a pobytové sociální služby pro oběti domácího násilí, tedy AD. Tyto dvě skupiny organizací poskytují pomoc obětem domácího násilí, ale je třeba myslet na rozdíly, v pomoci. AD jsou pobytové služby kdežto druhá skupina organizací jsou poradny, kam lidí dochází na konzultace. Toto může tedy hrát jistou roli v jejich zkušenostech z doby koronavirové pandemie. IC a poradna pro oběti domácího násilí uváděly mírný nárůst situačního domácího násilí, zároveň ale nebylo uváděno, že by docházelo k velkému nárůstu situačního domácího násilí. Pomoc přecházela více do online formy, ale dotazovaní pracovníci organizací nezaznamenaly, že by jejich služby byly uzavřené, zároveň byla pomoc ztížena protikoronavirovými opatřeními. Dotázaní z organizací uváděli, že v některých rodinách docházelo ke zlepšení situace. Závažné domácí násilí dle dotazovaných z organizací nenarostlo. Důvodem pro mírný nárůst situačního domácího násilí mohl být vyšší tlak v rodinách, a to z důvodu finanční nejistoty, strachu o zdraví a také uzavření se v jednom prostoru s výrazně malou možností odejít z domu či bytu. Pracovníci AD uváděli, že zaznamenali pokles žádostí o poskytnutí pobytu a mírný nárůst zaznamenali po skončení protikoronavirových opatření. Většina pracovníků organizací se shodovali na tom, že koronavirová opatření měla vliv na možnosti a ochotu řešit svoji situaci. V některých případech oběti měly oběti strach o to, kam by násilná osoba šla v případě prodloužení vykazání. Zároveň měla koronavirová opatření různé dopady na situace žen, jedním z nich byl tlak na ženy, které kromě domácího násilí musely řešit za zvládnutí online výuky dětí či uzavření s násilnou osobou v jedné domácnosti. Možnost odstěhovat se byla ztížena opatřeními, jako byla karanténa, zákaz přejíždění mezi okresy a další opatření. Nebylo tedy pro oběti jednoduché řešit koronavirovou situaci, její řešení často zastínilo řešení zvládnutí finanční situace či udržení chodu domácnosti.

Doporučení

Pracovníci organizací poskytli doporučení, které by mohli zlepšit situaci v případě, že by se podobná situace opakovala. Uváděno bylo zajištění dostatečného množství ochranných pomůcek, které zajišťují možnost provádět činnost kontaktně. Kontaktní

pomoc dle pracovníků může lépe zachycovat problémy obětí domácího násilím, které se v distanční formě pomoci špatně odhalují.

Dalším doporučením bylo, aby média poskytovali ovařené informace a doporučení od odborných pracovníků, kteří se v problematice domácího násilí orientují. Médiiím bylo vytýkáno, že často „strašila“ a to mělo za následek strach, který v koronavirové situaci způsoboval, že některé oběti nevyhledaly službu, protože si myslely, že jsou služby zavřené.

Posledním doporučením bylo uklidňování společnosti a nešíření strachu mezi obyvatele. Strach a stres může působit negativně na psychiku obyvatel a může vést k zhoršení situace. Je tedy důležité uvádět fakta, ale nepodporovat strach ve společnosti. Toto doporučení se nevztahovalo jen na média, ale i směrem k vládě České republiky.

ZÁVĚR

V závěru bych ráda zdůvodnila výběr tohoto tématu a jeho přínos a z něho plynoucí doporučení.

Domácí násilí je tématem, které mě zajímalo ještě před začátkem studia sociální práce, během studia jsem se o domácím násilí dozvěděla spoustu nových informací jak v rámci studia, tak mimo studium. Protože koronavirus nějakým způsobem ovlivnil domácí násilí zajímala jsem se o toto téma, avšak výzkumy se navzájem mezi sebou lišily. Myslím si, že je důležité poučit se z minulosti a vyvarovat se chybám, které mohly nastat v situaci, která nastala poprvé a kterou koronavirová pandemie byla. Tyto věci byly důvodem pro výběr tohoto tématu. Cílem bylo nejen popsat změny a dopady koronaviru na domácí násilí, ale přinést nějaké doporučené od pracovníků organizací, kteří se s pomocí obětem domácího násilí v koronaviru setkávali.

Myslím si, že je důležité mluvit o domácím násilí a o jeho dopadech na oběti, v této bakalářské práci jsem se zaměřovala na ženy, a to z důvodu vymizení „tabu“, které na toto téma dlouho bylo. Kolem domácího násilí stále panuje mnoho mýtů, které někdy mohou bránit obětem domácího násilí v tom, aby situaci začaly řešit či nahlásily tuto situaci na Policii. Popsání změn a dopadů by mohlo pomoci v případě, že by podobná situace opět nastala. A to zejména ve vydávaných opatřeních, které ovlivňovali možnosti pomoci, ale i v poskytování mylných informací medií.

Z výzkumu vyplynulo, že situační domácí násilí lehce vzrostlo, ale situace v některých rodinách se i zlepšila. Ač situační domácí násilí lehce vzrostlo nedocházelo k masivnímu nárůstu, jak předpovídala média. Dopadem koronavirové pandemie byl tlak na rodiny. Tlak v některých rodinách způsobil zintenzivnění domácího násilí. Nemůžeme však říci, že tlak, který vznikl automaticky znamená, že se v rodině začne odehrávat domácí násilí. Některé rodiny se koronavirovou pandemií a protipatřeními naopak sblížily.

Pro oběti domácího násilí bylo obtížnější opouštět násilné osoby, a to z důvodu vzniklých komplikací, jako například péče o děti, někdy ztráta zaměstnání nebo jeho nejistota a s tím spojená finanční situace. Celková dostupnost služeb byla omezená. Oběti některých případech však chápaly situaci jako závažnější.

Na závěr bych ráda ocenila spolupráci pracovníků organizací, kteří poskytli rozhovor a pomohli při sběru dat pro realizaci výzkumu. Pracovníci byli velice ochotní a poskytli mnoho cenných informací. Tímto bych jim tedy chtěla vyjádřit poděkování za jejich ochotu a spolupráci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BEDNÁŘOVÁ, Z., 2009. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus.
- ČÍRTKOVÁ, L., 2009., *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: vyd. Aleš Čeněk.
- ČÍRTKOVÁ, L., 2020., *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: vyd. Aleš Čeněk.
- ČÍRTKOVÁ, L., 2021 a. Otazníky nad trendy domácího násilí v době pandemie. *Pravo a rodina*. Roč. 23, č. 1, s. 21-26.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2021 b. Domácí násilí v době covidové. *Psychologie Dnes*. Roč. 2.
- ČUHELOVÁ, K., 2019. *Předběžná opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí*. 2. vydání. Právo prakticky. Praha: Wolters Kluwer.
- Domacinasili.cz*, n.d.. Online. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/>. [cit. 2024-06-21].
- FRONKOVÁ, V., 2018. Azylové domy pro matky s dětmi v České republice a potřeby cílové skupiny, které naplňují. *FÓRUM SOCIÁLNÍ PRÁCE*. Roč. 2, s. 75-81.
- HENDL, J., 2023. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál.
- KOTKOVÁ, M., et al, 2014. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea.
- MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál.
- MPSV ČR, 2019. *Intervenční centra*. Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/intervencni-centra>. [cit. 2024-06-21].
- MV ČR, 2023. *Domácí násilí – institut vykazání a další informace*. Online. Ministerstvo vnitra ČR: Odbor prevence kriminality. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>. [cit. 2024-06-21].
- NOMIA, Z.Ú., 2022. Online. Hradec Králové. Dostupné z: <https://nomiahk.cz/>. [cit. 2024-06-21].
- Bílý kruh bezpečí, Z. Ú., 2009. Online. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/> [cit. 2024-06-21].

- NYKLOVÁ, B., MOREE, D., 2021. *Násilí na ženách v souvislosti s COVID-19: Výzkumná zpráva*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy.
- APIC, autorský kolektiv, 2021. Online. Dostupné z: <http://www.domaci-nasili.cz/>
- Oblastní charita Hradec Králové, 2024. Online. Dostupné z: <https://www.charitahk.cz/>. [cit. 2024-06-21].
- PAPRSTEINOVÁ, L., NAVRÁTILOVÁ, J., BOTEK, L., 2019. *Domácí násilí: příručka (nejen) pro pastorační pracovníky*. Praha: Karmelitánské nakladatelství.
- SLABÁ, J., 2022. Vládní boj proti pandemii: přehled opatření vydaných v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 v Česku v letech 2020 a 2021. Online. *Demografie*. Roč. 64, č. 2, s. 175-196. Dostupné z: <https://doi.org/10.54694/dem.0303>. [cit. 2024-02-11].
- STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, 2024. *Mýty o domácím násilí*. Online. Národní zdravotnický informační portál. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/104-myty-o-domacim-nasili>. [cit. 2024-01-23].
- TOMŠEJ, J., MATĚJKA ŘEHOŘOVÁ, L., STONJEK, P., (ed.), 2021. *Koronavirus a pracovní právo*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
- VODÁČKOVÁ, D., 2012. *Krizová intervence*. 3. vyd. Praha: Portál.
- VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M., 2004. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem.
- VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., 2016. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1.1.2016*. 3. přepracované vydání. Praha: proFem.
- ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál.
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách ze dne 15. listopadu 2006.
- WHO, 2024. *Violence against women*. Online. World Health Organization (WHO). Dostupné z: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>. [cit. 2024-06-21].
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ze dne 17. července 2008.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ze dne 14. března 2006.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ze dne 12. září 2013.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Vyhodnocování dílčích cílů.....	41
Tab. 2: Doplnit název tabulky	42
Tab. 3: Doplnit název tabulky.....	44
Tab. 4: Doplnit název tabulky.	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1_ ukázka z přepisů rozhovorů

Příloha č. 1_ ukázka z přepisů rozhovorů

T: Zaznamenali jste nějaké zněny u DM v době koronaviru?

R: Vykázání bylo dost, ale ne všechny ty lidi chtěli prodlužovat, a jakože by se zhoršilo ta situace v rámci třeba nízkoprahových kontaktů tak my ten nárůst nezaznamenali. To jak se říkalo v médiích, že prostě jsou veliký čísla a tak, tak u nás ne, takže vykazovalo se, ale co se týká nízkoprahových kontaktů, tak ty byly jako v normálním módu tam nebyl žádný velký výkyvy.

Dělalo se to tak, že jsme pracovali jednu dobu jako home office a to znamená, že ty lidi s námi ještě jsme s nimi konzultovali po telefonu, pokud tam byla potřeba a samozřejmě se řešili se také předběžné opatření v rámci vykázání, pokud by byly, ale jak říkám těch předběžných opatření se podávalo minimum na to na to číslo, které bylo v rámci vykázání, takže tam asi byla nějaká i obava a těch lidí. Oni třeba byli vykázáni na těch 10 dní ale pak tam byla nějaká obava co co s ním bude, když vlastně je všechno zavřeno nikam se nesmí a nikde nikomu moc nepřijímali jo, takže prostě i touhle možná důvodu, nebo to je moje hypotéza, ale ten předběžných opatření se nám bylo skutečně bylo minimum.

T: Bylo násilí brutálnější?

R: Jakože by to bylo intenzivnější fyzicky, tak to my jsme nezaznamenali nějaký větší jako výkyvy jako v těch, jakože by to bylo horší situace.

Možná že se tam spíš promítlo víc alkohol, protože tím, jak vlastně byli zavřeny ty restaurační zařízení, tak ty lidi popíjeli samozřejmě doma, takže díky tomu se vlastně zvedla ta vlna toho násilí spojená s tím alkoholem, ale ten alkohol je u 80 % jako někdy to je v souvislosti s tím, že tam nejen alkohol a jsou tam i návykové látky psychotropní látky. Takže to je to je spíš potom když to způsobený tím alkoholem, tak samozřejmě tam jsou jakoby ty ataky častější, ale co se týká brutality jako že by tam bylo víc ohrožování zbraní, co jsme nezaznamenali. Spíš se to vázalo k tomu situačnímu násilí, kdy ty lidi byli v nějaké krizi, protože samozřejmě nechodilo se do práce, takže byly víc jakoby doma, a byly tam i děti doma, takže ta situace byla pro některý rodiny víc jako náročnější psychicky.

T: Zvedlo se situační násilí?

R: Jako týrání osoby blízké ve společném obydlí, tak těch případů bylo hrozně málo, jo tam to je opravdu spíš jako vázáno celkově na to situační násilí a kdy ty lidi nedokážou zvládnout, ty násilné osoby nějaký svý impulsy. Je tam transgenerační přenos většinou přítomný z rodin původních biologických. Kdy ten člověk prostě neumí, a což je k nějakým vzorcem chování, a on na to neumí adekvátně reagovat, takže když se dostane do té krize, tak v tu chvíli se mu spustí emoce tak ty to racionální chování se poníží a on prostě jde k tomu, v rámci toho impulsu, toho útoku. Neznamená to, že je patologický, ale znamená to, že nemá zvládnutý ty emoce z dětství jak ho v rámci těch vzorců nastavených.

V současný době se právě přemýšlí o tom, že by se s těmi násilnými osobami mělo pracovat právě z těchto důvodů, protože pokud tam není známá patologie, tak ten člověk v podstatě potřebuje sám pomoci. Což samozřejmě neomlouvá samo násilí ani jako jeho chování, nicméně pokud by se s tím člověkem pracovalo a nastavili by se mu ty vzorce toho chování jinak, tak je tam možnost že se to nebude cykly do budoucna, protože když se ty lidi rozejdou tak sice se vyřeší situace v rámci té rodiny jenomže, když si najde násilná osoba další takzvanou oběť, jak bude postupovat zcela stejně, jo. Takže tam je nutné upravit scénáře, který oni mají zažitý ze svých původních rodin, a to jak u oběti jak ohrožených osob, tak u těch násilných.

T: jaké změny jste zaznamenala/a při pomoci obětem domácího násilí v době koronaviru?

R: Myslím, že jsem zaznamenala změnu v tom, že policisté jsou více vyškolení, tak myslím si, že dokážou více rozpoznat ty rizika toho domácího násilí. Problém je, že tam je větší fluktuace, hodně se toho tam mění tak se musí víc školit. Zaznamenala jsem změny u soudu, protože tam samozřejmě došlo za tu dobu k nějaké jako progresy, v tom že už tu situaci vnímají jako tak, že fakt jako je nutný třeba ty předběžný opatření jako dělat, jako preventivní úkon, protože dřív se tam hodně posuzovalo v rámci práv té násilné osoby, aby jí nebyly zkrácené ty práva, takže teď je to takový jako by za tu dobu tam došlo k posunu.

Jak se i vnímá to domácí násilí, že už se to nabere v rámci tý policie jako nějaká, vždycky tomu říkali taková ta „fackovačka“, tak se ne to vždy koukali tak, že je to mezi

těma dvěma v rámci těch vztahů, ale že už to fakt jako vnímají, že by se to řešit mělo v rámci té prevence, vykazováním.

T: jaké změny by měly nastat v případě, že by se situace opakovala?

R: Já jako jak říkám, já jsem tam zas nezaznamenala nějakou jako že by tam měli nějaký obrovský jako by změny tam jediná změna byla v tom, že nebyly osobní konzultace, takže ty od konzultace se děly jako v rámci těch telefonických konzultací, nebo přes ten face time. My jsme to teda otevření takhle neměli, ale vím, že některý intervenční centra to tak měli, že jako jeli online jako ty konzultace.

Takže by se mohli třeba zeptat ty média, jako na těch organizacích, jakým způsobem fungují, protože my jsme tu sice měli jako na webu všichni tak nějak jako co se týká libereckého kraje v rámci té problematiky domácího násilí. Třeba i poradny jako psychologové konzultovali, a tak takže všichni jsme tu všichni jsme to měli na těch webech, ale je pravda že jako v rámci celorepublikové situace by se to mohlo dát jako do těch médií, jo že prostě si to řeší individuálně, a že z toho že se nabízeny další varianty jako konzultaci, že to není uzavřený jako uzavřený, ale že to vlastně funguje akorát v jiném režimu.

T: zaznamenal/a jste změnu u obětí domácího násilí?

R: Já si myslím, že tu situaci jako vnímali jako více naléhavou, v tom smyslu že jíš tam nedávali ty předběžný opatření z toho důvodu, že ve vztazích, kde třeba najednou tam nechodilo do práce a teďkon vlastně nevěděli ty ohrožený osoby jak a kdo jim pomůže zajistit děti.

Byly doma, že jo, celodenně, tak aby oni to zvládli nikdo se na to úplně necítil, protože se nějak střídali třeba v rámci té výchovy. Takže měla jsem pocit, že tam nedávali v tom koronaviru tolik těch předběžných opatření jako obvykle, protože ta situace byla ztížená zatím jako v rámci toho řešení hledání nových třeba jako podnájmů a prostě bylo to ztížený. Takže ta předběžný opatření tam bych řekla, že tam to bylo jako pokles oproti té běžné situaci k tomu poměru vykazování.

T: zaznamenal/a jste změnu v ochotě řešit situaci u obětí?

R: Já si myslím, že byla menší ta ochota to řešit. Že si zavolali, k vykazování došlo, ale pak tam byla právě menší jakoby ta tendence vlastně využívat možnosti třeba toho

prodloužení tím předběžným opatřením, to bych řekla, že kleslo jako tam, protože si myslím že to právě jak to bylo všechno uzavřený, že to bylo daleko víc náročnější jako pro ty lidi.

T: zaznamenal/a jste změnu u obětí dle toho jaké bylo opatření?

R: Na to jsme nezaměřovali, vlastně v tom globálním čísle jako v rámci těch vln tak to teda nedokážu na to asi úplně odpovědět.